

BOFIT Online
2009 No. 7

Heli Simola

Suomen ja Venäjän
väliset investoinnit

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Suomen Pankki, BOFIT
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

BOFIT Online
Päätoimittaja Jouko Rautava

BOFIT Online 7/2009

Heli Simola: Suomen ja Venäjän väliset investoinnit

3.9.2009

ISSN 1456-811X (online)

Suomen Pankki
BOFIT – Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

PL 160

00101 Helsinki

Puh: 010 831 2268

Fax: 010 831 2294

bofit@bof.fi

www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Sisällys

Tiivistelmä	3
1 Johdanto	4
2 Tilastoista	4
2.1 Suorat sijoitukset.....	4
2.2 Ulkomainen yritystoiminta ja ulkomainen omistus	5
3 Suomalaiset investoinnit Venäjälle ja venäläiset Suomeen	6
3.1 Suomalaiset investoinnit Venäjälle	6
3.1.1 Suorat sijoitukset ja investointimenot	6
3.1.2 Tytäryhtiöt ja suomalaisomisteisten yritysten toiminta Venäjällä.....	7
3.1.3 Venäjä Suomen investointikohteena	8
3.2 Venäläiset investoinnit Suomeen	9
3.2.1 Suorat sijoitukset ja tytäryhtiöt	9
3.2.2 Venäläisten vastuuhenkilöiden hallinnoimat yritykset	11
3.2.3 Venäläisten kiinteistökaupat	11
3.2.4 Suomi venäläisten investointikohteena.....	13
4 Yhteenveto	13
Lähteet.....	15
Tilastolähteet.....	15
Kirjallisuutta.....	15
Liite Suomen Pankin julkaisemia Suomen ja Venäjän välisiä investointeja kuvaavia tilastoja.	17

Heli Simola

Suomen ja Venäjän väliset investoinnit

Tiivistelmä

Venäjän talouden nopean kasvun sekä Suomen ja Venäjän taloudellisten suhteiden lisääntymisen myötä maiden välisten investointien ja yritystoiminnan tilanne on herättänyt kasvavaa kiinnostusta. Kansallisten rajojen merkityksen hämärtyminen niin rahoitusmarkkinoilla kuin tuotantoketjuissakin on kuitenkin vaikeuttanut huomattavasti erityisesti kahden maan välisten investointien tarkastelua. Yksiselitteistä ja täsmällistä kuvaa Suomen ja Venäjän välisistä investoinneista onkin vaikea hahmottaa. Tässä artikkelissa pyritään valottamaan erilaisia tilastoja, joiden pohjalta maiden välisiä investointisuhteita voidaan tarkastella, sekä niihin liittyviä rajoituksia. Eri tilastoja analysoimalla muodostetaan myös yleiskuva Suomen ja Venäjän välisten investointien nykytilanteesta.

Asiasanat: suorat sijoitukset, ulkomaiset tytäryhtiöt, Suomi, Venäjä

1 Johdanto

Venäjän talouden kasvettua nopeasti viimeisen vuosikymmenen ajan on maa myös kansainvälistynyt huomattavasti. Venäjä on noussut jälleen Suomen suurimpien kauppakumppaneiden joukkoon ja Venäjän nopeasti kasvava talous on herättänyt paljon kiinnostusta ja ajoin huoltakin sekä suomalaisyritysten potentiaalisena markkinana että toisaalta suomalaisyritysten mahdollisena ostajana. Ulkomaisten investointien merkitys on kasvanut viime vuosina niin Suomen ja Venäjän välisissä taloussuhteissa kuin globaalillakin tasolla tuotantoketjujen ylittäessä rajat. Siksi maiden välisistä investoinneista halutaan tietoa yhtä lailla kuin ulkomaankaupastakin.

Investointien osalta ongelmana on kuitenkin se, että sopivia tilastoindikaattoreita on vaikea löytää. Nykyisessä globalisoituneessa maailmassa pääomien reitit ovat nopeasti muuttuneet mutkikkaiksi ja voivat kattaa useita yrityksiä ja maita, jolloin on hyvin vaikea määrittellä perimmäinen sijoituksen tekevä taho. Samalla tilastojen, kuten suorien sijoitusten tulkinta on hankalampaa. Samoin voi toisinaan olla epäselvää, mitä tarkoitetaan esim. suomalaisella yrityksellä. Viitataan sille Suomessa sijaitsevaan, suomalaisten omistamaan vai molemmat ehdot täyttävään yritykseen? Tämänäköisillä yksityiskohdilla ei välttämättä ole aina merkitystä, mutta käsitteiden hämärtyminen vaikeuttaa osaltaan tarkasteltavien kysymysten määrittelyä ja kysymyksiin vastaamiseen parhaiten sopivan tilastotiedon valitsemista.

Tässä artikkelissa pyritään tarkastelemaan Suomen ja Venäjän keskinäisiä investointeja ja yritysten toimintaa toisen maan markkinoilla mahdollisimman laajasti erilaisten tilastojen pohjalta. Tarkastelussa pyritään selvittämään lähinnä yritysten tuotannollista toimintaa ja läsnäoloa toisen maan markkinoilla, joten arvopaperisijoituksia ei käsitellä. Ensin luvussa 2 käydään läpi erilaisia investointeja kuvaavia tilastoja ja niihin liittyviä ongelmia. Luvuissa 3 ja 4 tarkastellaan tilastojen antamaa kuvaa suomalaisista investoinneista Venäjälle sekä venäläisistä investoinneista Suomeen. Luvussa 5 tiivistetään tilastoista saatava yleiskuva Suomen ja Venäjän välisten investointien nykytilanteesta.

2 Tilastoista

2.1 Suorat sijoitukset

Ehkä yleisimmin käytetty indikaattori ulkomaisia investointeja tarkasteltaessa on maksutaseeseen sisältyvät suorat sijoitukset. Suorilla sijoituksilla tarkoitetaan sellaisia investointeja, joissa hankitaan määräsvalta tai vaikutusvaltaa ulkomaisessa yrityksessä. Käytännössä rajana käytetään yleensä (mm. Suomen maksutasetilastoissa) vähintään 10 prosentin omistusosuuden hankkimista. Suorien sijoitusten arvo on yleensä varsin helposti, kattavasti ja vertailukelpoisesti saatavilla monille maille ja melko pitkille aikaväleille. Suoria sijoituksia pidetään usein myös helposti ymmärrettävänä rahamääräisenä indikaattorina.

Suoria sijoituksia tarkasteltaessa on kuitenkin syytä muistaa niihin liittyvät rajoitukset. Ensinnäkin suorat sijoitukset eivät kuvaa reaali-investointeja, vaan rahoitusvirtoja. Jos esimerkiksi venäläisen yrityksen suomalainen tytäryhtiö investoi uuteen tuotantolaitokseen Suomessa, mutta ei saa venäläiseltä emoyhtiöltään siihen yhtään rahoitusta, investointi ei näy lainkaan suorien sijoitusten tilastossa. Toiseksi suorat sijoitukset tilastoidaan välittömän eikä perimmäisen kohde- tai omistajatahon mukaan. Jos investoinnit kulkevat kolmannessa maassa sijaitsevan yrityksen kautta, ne myös tilastoidaan tähän maahan. Esimerkiksi jos suomalainen yritys tekee investoinnin Venäjälle

Alankomaissa sijaitsevan tytäryhtiönsä kautta, se tilastoidaan sijoitukseksi Alankomaihin eikä Venäjälle. Vastaavasti venäläisissä tilastoissa investointi näkyy Alankomaiden suorien sijoitusten kannan kasvuna. (Ulkomaiset yritykset Suomessa 2008)

Näillä molemmilla tekijöillä voi olla vaikutusta erityisesti kahdenvälisen, kuten Suomesta Venäjälle tai Venäjältä Suomeen tehtyjen sijoitusten tarkastelussa. Lisäksi on hyvä huomioida, että suorat sijoitukset (kuten muutkin rahoitustaseen erät) ovat nettovirtoja. Suorien sijoitusten virta ei siis välttämättä kuvaa suoraan yritysten ulkomaille tekemiä investointeja, vaan se kuvaa tehtyjen ja palautettujen investointien erotusta. Jos virta on positiivinen, ulkomaille on tehty enemmän investointeja kuin sieltä on palautettu ja päinvastoin. Lisäksi suorien sijoitusten tilastot perustuvat kyselytutkimukseen, johon pienimmät yritykset eivät kuulu (Suomen Pankki 2005).

Suorien sijoitusten tilastot laaditaan useimmissa maissa ainakin pääpiirteittäin kansainvälisten maksutasetilastojen normien mukaan, kuten myös Suomessa ja Venäjällä. Tilastot voivat silti poiketa toisistaan esim. kyselyaineiston kattavuuden sekä ajoitus- tai arvostuserojen vuoksi. Venäjän keskuspankki ei julkaise kattavia maittain eriteltyjä tilastoja suorista sijoituksista, joten tässä tarkastelussa ei käsitellä Venäjän keskuspankin tilastoja.

Venäjän keskuspankin lisäksi tilastolaitos Rosstat julkaisee suorien sijoitusten tilastoa, jossa sijoitukset eritellään maittain ja toimialoittain. Rosstat kuitenkin laatii suorien sijoitusten tilastonsa eri menetelmällä kuin keskuspankki, joten niiden tilastot poikkeavat toisistaan selvästi. Rosstatin tilastoihin ei esimerkiksi lueta pankkisektoria tai uudelleensijoitettuja voittoja ja investoinnit arvostetaan eri periaatteella kuin keskuspankin tilastoissa. Yhtenäisyyden vuoksi tässä tarkastelussa käytetään pääosin Suomen Pankin suorien sijoitusten tilastoja, joita täydennetään tarvittaessa Rosstatin tilastoilla, koska ne ovat Venäjän keskuspankin tilastoja kattavammat.¹

2.2 Ulkomainen yritystoiminta ja ulkomainen omistus

Tarkemman kuvan yritysten tuotantotoiminnasta ulkomailta antaa usein ulkomaisten tytäryhtiöiden tarkastelu. Ulkomaisista tytäryhtiöistä on kuitenkin monien maiden osalta vaikeampaa saada kattavia ja ajantasaisia tilastoja. Suomessa sijaitsevien yritysten ulkomaisten tytäryhtiöiden tilaston kokosi vuoteen 2006 saakka Suomen Pankki maksutasetilastoinnin yhteydessä, mutta nykyään tilastot laatii Tilastokeskus. Ulkomaisiksi tytäryhtiöiksi luetaan sellaiset Venäjällä sijaitsevat yhtiöt, joissa Suomessa sijaitsevalla yrityksellä on määräysvaltaa eli yritys omistaa suoraan tai epäsuorasti yli puolet osakkeista tai osakkaiden äänioikeudesta. Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilastot laaditaan perimmäisen omistajatahon mukaan. Myös Rosstat pitää yllä yritystietokantaa, josta käy ilmi ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärä ja muita tietoja niiden toiminnasta Venäjällä. Lisäksi erilaiset elinkeinoelämän järjestöt kuten EK ja Teknologiateollisuus, julkaisevat tilastoja tiettyjen alojen yritysten investoinneista Venäjälle.

Venäläisiä yrityksiä Suomessa voidaan tarkastella Tilastokeskuksen kokoaman Suomessa sijaitsevien ulkomaisten tytäryhtiöiden tilaston pohjalta. Tytäryhtiöllä viitataan ulkomaisessa määräysvallassa oleviin Suomessa sijaitseviin yrityksiin. Jos ulkomainen omistus on hajaantunut, eikä millään yksittäisellä omistajalla ole yrityksessä määräysvaltaa, ei yritys ole ulkomainen tytäryhtiö. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin ei myöskään lueta Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten omistamia yrityksiä. Suomessa sijaitsevat ulkomaiset tytäryhtiöt tilastoidaan perimmäisen omistajatahon mukaan.

Lisäksi Invest in Finland kokoaa tietoja uusista yrityksistä Suomessa. Tiedot kerätään julkisista lähteistä ja niihin sisältyvät ulkomaiset tytäryritykset, osakkuusyritykset sekä sivuliikkeet,

¹ Suomalaisia investointeja Venäjälle Rosstatin tilastojen valossa on tarkastellut esim. Shlyamin (2008).

lukuun ottamatta ulkomaisessa omistuksessa olevia kiinteistöosakeyhtiöitä. Yritykset tilastoidaan niiden perimmäisen omistajatahon mukaan.

Edellä mainitut tilastot eivät siis sisällä sellaisia yrityksiä, joiden omistaja on Suomessa asuva Venäjän kansalainen. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kuitenkin myös näitä yrityksiä, jotta saadaan laajempi kuva venäläisyriyten toiminnasta Suomesta. Aiemmin samankaltaista tarkastelua tekivät Ollus ja Simola (2006) kevään 2006 tilanteeseen pohjautuen. Tähän tarkasteluun on saatu tietojen päivitys Viranomaisyhteistyön kehittämisprojektin (VIRKE)² keräämästä tietokannasta. Tässä yhteydessä venäläisyriyksiä kutsutaan sellaisia yrityksiä, joiden vastuuhenkilönä (hallituksen jäsen, yhtiön johto tms.) toimii Venäjän kansalainen.

Lopuksi kuvaa venäläisten investoinneista Suomeen voidaan vielä täydentää tarkastelemalla venäläisten kiinteistöostoja Suomesta Maanmittauslaitoksen kokoaman tilaston pohjalta. Kiinteistökaupassa tarvitaan julkista kaupanvahvistajaa ja tilaston piiriin eivät kuulu osakeyhtiömuotoiset kiinteistöt. Käytännössä tilasto sisältää pääosin yksityishenkilöiden kiinteistökauppoja.

3 Suomalaiset investoinnit Venäjälle ja venäläiset Suomeen

3.1 Suomalaiset investoinnit Venäjälle

3.1.1 Suorat sijoitukset ja investointimenot

Suomen suorien sijoitusten kanta Venäjällä oli Suomen Pankin ennakoarvion mukaan 2,7 mrd. euroa vuoden 2008 lopussa. Tähän lukuun eivät siis sisälly kolmansien maiden kautta toteutetut investoinnit, kuten Fortumin viimevuotinen sähköntuotantolaitos TGK-10:n osto. Fortum ilmoittaa maksaneensa kaupasta 2,5 mrd. euroa vuoden 2008 loppuun mennessä. Kolmansien maiden kautta tehtyjen investointien kokonaisarvoa on mahdotonta arvioida täydellisesti, mutta ne huomioiden investointikanta lienee 5,5-6 miljardia euroa³.

Suomen suorien sijoitusten kannan arvo on viime vuosina kasvanut voimakkaasti ja investointien positiivinen nettovirta on ollut huomattavasti aiempaa suurempi. Samalla Venäjän osuus Suomen ulkomaisten investointien koko kannasta on noussut vajaasta prosentista runsaaseen kolmeen prosenttiin vuosina 2004–2008. Venäjän näkökulmasta Suomi oli Rosstatin mukaan 8. tärkein ulkomaisten investointien lähdemaa vuonna 2008 vajaan kahden prosentin osuudellaan. Suhteutettuna asukasluvuun tai BKT:hen Suomi on kuitenkin investoinut Venäjälle enemmän kuin mikään muu maa.⁴

Suomalaisten teollisuusyritysten investointimenoja ulkomaille raportoi myös Elinkeinoelämän keskusjärjestö (EK) vuosittaisessa Investointikyselyssään. EK:n käyttämä investointimenojen määritelmä poikkeaa jossain määrin suorien sijoitusten määritelmästä ja kysely keskittyy teollisuusyrityksiin, joten lukuja ei voi vertailla keskenään. EK:n tilastoissa vastaavaa kasvutrendiä kuin suorissa sijoituksissa ei ole havaittavissa, joskin vaihtelu on ollut 2000-luvulla varsin

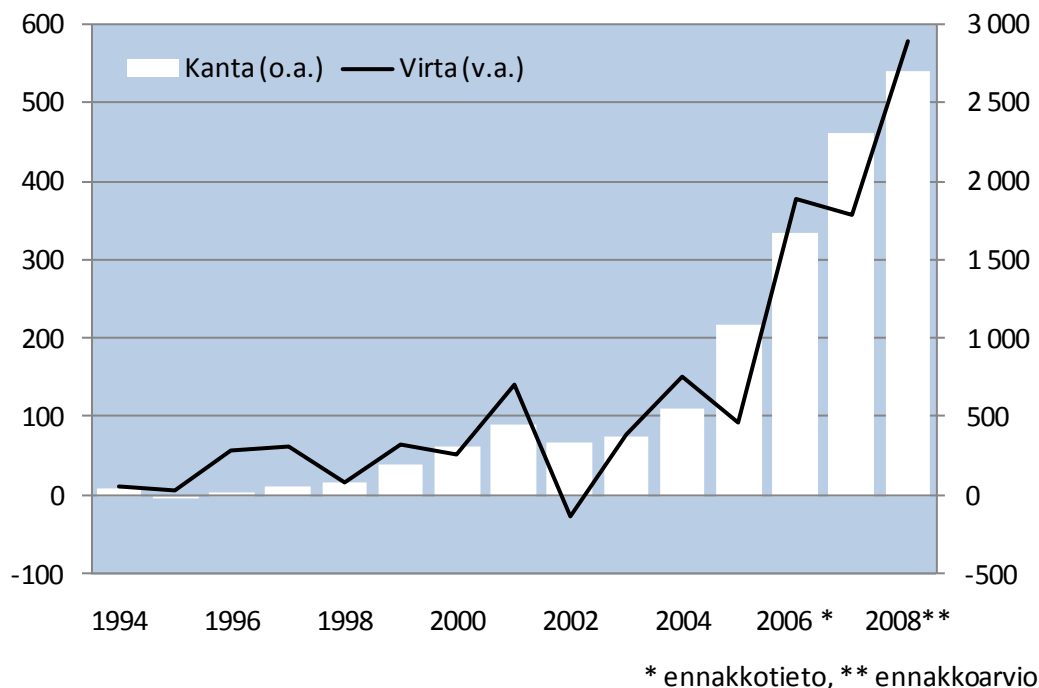
² VIRKE on valtiovarainministeriön alaisuudessa toimiva eri hallinnonalojen asiantuntijoita yhdistävä projekti, joka keskittyy talousrikollisuuden tutkimiseen ja torjuntaan. VIRKE-projektilla on viranomaisten tutkimus- ja analyysikäyttöön tarkoitettu eri tietokantoja (esim. kaupparekisteri, verohallinnon tietoja) yhdistävä yritystilasto.

³ Investointien aiempaa kokonaiskantaa ovat arvioineet esim. Ollus (2008), Shlyamin (2008) ja Filippov ym. (2005)

⁴ Lukuun ottamatta rahoitusta välittäviä maita, kuten Alankomaat, Kypros ja Neitsytsaaret, joista suuri osa suorista sijoituksista Venäjälle on peräisin. Merkittävän osan näistä maista Venäjälle suuntautuvista investoinneista on arvioitu olevan peräisin Venäjältä ja ne ovat myös Venäjältä ulkomaille suuntautuvien suorien sijoitusten tärkeimpiä kohdemaita.

voimakasta. Sekä vuonna 2007 että 2008 teollisuusyritykset investoivat Venäjälle EK:n mukaan runsaat 200 miljoonaa euroa.

Kuvio 1. Suomesta Venäjälle tehtyjen suorien sijoitusten virta ja kanta vuosina 1994–2008, milj. euroa

Lähde: Suomen Pankki.

3.1.2 Tytäryhtiöt ja suomalaisomisteisten yritysten toiminta Venäjällä

Tällä hetkellä viimeisimmät tiedot Suomessa sijaitsevien yritysten ulkomaisista tytäryhtiöistä ovat vuodelta 2006.⁵ Ulkomaisista tytäryhtiöistä on tilastoitu niiden yhteenlaskettu liikevaihto sekä henkilökunta. Vuosien 2002–2006 aikana molempien indikaattoreiden arvo on kaksinkertaistunut. Vuonna 2006 Suomessa sijaitsevien yritysten venäläisissä tytäryhtiöissä oli henkilökuntaa noin 20 000 henkilöä ja niiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 2 mrd. euroa. Venäläisten tytäryhtiöiden osuus kaikista tytäryhtiöistä oli liikevaihdolla mitattuna runsas prosentti ja henkilöstöllä mitattuna yli 5 % vuonna 2006.

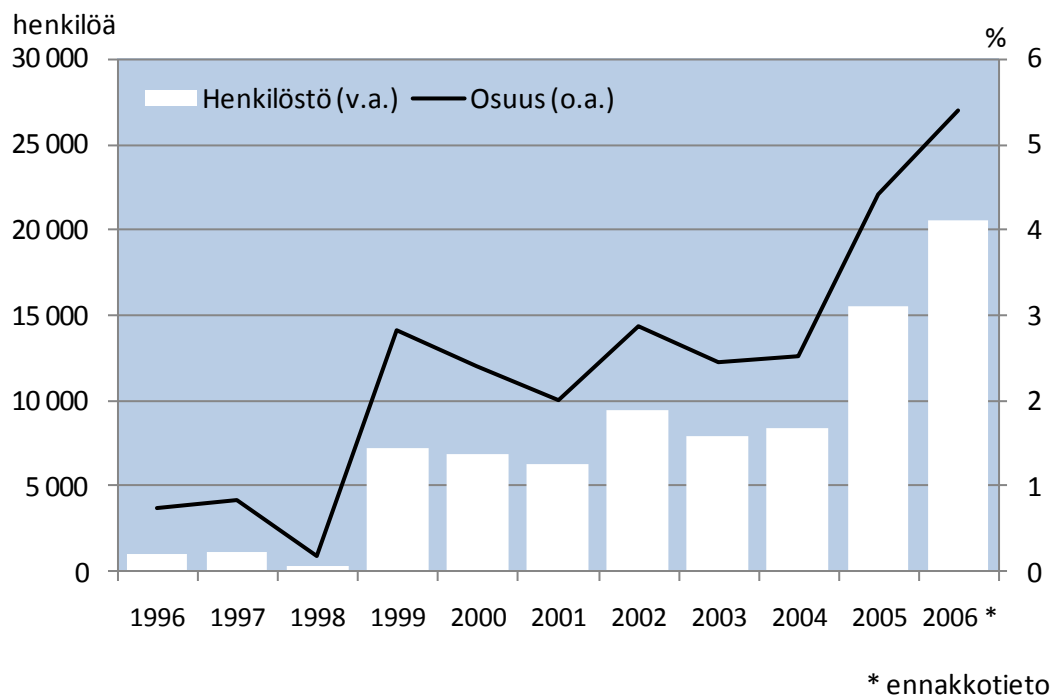
Lisätietona suomalaisten yritysten toiminnasta Venäjällä voidaan käyttää myös Venäjän tilastolaitos Rosstatin julkaisemia tietoja Venäjällä toimivista yrityksistä, joissa on ulkomaista omistusta. Nämä tilastot sisältävät myös sellaiset yritykset, joissa ulkomaalaisen omistajan omistusosuus on alle 10 %. Rosstatin tilastojen mukaan suomalaisomisteisten yritysten lukumäärä Venäjällä on viimeisen vuosikymmenen aikana vaihdellut 500–600 tuntumassa. Mitään selvää trendiä tilastosta ei ole havaittavissa, vaan lukumäärä on vaihdellut vuosittain. Vuonna 2007 Venäjällä toimi noin 550 yritystä, joissa oli suomalaista omistusta. Yrityksistä lähes 450 oli suomalaisten enemmistöomistuksessa ja vain muutamassa omistus oli jakautunut tasan suomalaisen ja muunmaalaisen omistajan kanssa (Eklund & Karhunen 2009).

⁵ Tilastokeskus julkaisee vuotta 2007 koskevat tiedot syksyllä 2009.

Venäjällä toimiville suomalaisomisteisille yrityksille tärkeimpiä toimialoja ovat jalostusteollisuus ja kauppa. Jalostusteollisuuden sisällä tärkeitä sektoreita ovat mm. elintarvike- ja metsäteollisuus. Myös rakentaminen sekä kiinteistö- ja liike-elämän palvelut ovat merkittäviä toimialoja Venäjällä toimiville suomalaisyhtiöille.

Rosstatin tilastojen pohjalta voidaan tarkastella myös Venäjällä toimivien suomalaisomisteisten yritysten alueellista jakaumaa. Suurin osa yrityksistä, joissa on suomalaista omistusta, toimii Luoteis-Venäjällä, lähinnä Pietarissa, Leningradin läänissä tai Karjalan tasavallassa. Luoteis-Venäjän osuus on kuitenkin supistunut viime vuosina 75 prosentista noin kahteen kolmannekseen. Samanaikaisesti Keskisen Venäjän eli Moskovan ja sen lähialueiden osuus on kasvanut ja oli vuonna 2007 lähes neljännes. Muilla alueilla suomalaisyrityksiä toimii vain vähän. Fortumin yritysosto tosin nostaa Uralin federaatiopiirin merkitystä arvolla mitattuna hyvin korkealle.

Kuvio 2. Suomessa sijaitsevien yritysten venäläisten tytäryhtiöiden yhteenlaskettu henkilöstö ja sen osuus kaikkien Suomessa sijaitsevien yritysten ulkomaisten tytäryhtiöiden henkilöstöstä

Lähde: Suomen Pankki.

Varsinaisten tilastojen lisäksi kokonaiskuvaa suomalaisten yritysten toiminnasta Venäjällä on pyritty täydentämään erilaisten selvitysten pohjalta ja yksittäisiä yrityksiä tai investointiprojekteja tarkastelemalla. Tuoreimpia esimerkkejä ovat mm. Karhunen ym. (2008), Ollus (2008), Shlyamin (2008), Filippov ym. (2005) ja Kotilainen ym. (2003).

3.1.3 Venäjä suomalaisten investointikohteena

Tarkasteltaessa mitä tahansa edellä esitellyistä tilastoista ja otettaessa huomioon myös niihin liittyvät rajoitteet, voidaan kuitenkin todeta, että Venäjä ei ainakaan toistaiseksi kuulu Suomen tärkeimpien investointimaiden joukkoon. Suomalaiset yritykset ovat investoineet Venäjälle varsin

varovasti verrattuna niiden investointeihin muille markkinoille, mutta talouden kokoon suhteutettuna Suomesta on tehty Venäjälle enemmän investointeja kuin muista maista.

Suomalaiset investoinnit ovat keskittyneet Ruotsiin, Saksaan ja Yhdysvaltoihin, jotka 2000-luvulla ovat vastanneet keskimäärin puolesta Suomen ulkomaisten suorien sijoitusten kannasta tai ulkomaisten tytäryhtiöiden henkilökunnasta ja liikevaihdosta. Niiden osuus on kuitenkin viime vuosina supistunut ja uusien alueiden, kuten Venäjän ja Kiinan merkitys on kasvanut⁶. Kaikki muut Suomen suurimmat kauppakumppanit ovat siis myös Suomen suurimpia investointikohteita paitsi Venäjä⁷. Euroopassa suurin osa suomalaisista investoinneista on suuntautunut Ruotsiin ja Saksaan, jotka ovat lähellä ja rakenteeltaan samankaltaisia kuin Suomenkin talous. Saksaan suomalaisia yrityksiä ovat luonnollisesti houkutelleet myös suuret paikalliset markkinat, kuten Yhdysvaltoihinkin. Investointeja Yhdysvaltoihin on lisännyt myös pitkä välimatka ja joillain aloilla kaupan esteet.

Suomalaisten ulkomaisten sijoitusten motiivina on ollut myös tuotantoketjun laajentaminen edullisempien tuotantokustannusten maihin, kuten Keski- ja Itä-Eurooppaan sekä Kiinaan, jossa toki myös valtavalla markkinapotentiaalilla on merkittävä rooli. Suomalaisten investoinnit esimerkiksi Viroon ovat samaa luokkaa kuin Venäjällekin maan huomattavasti pienemmästä koosta huolimatta.

Venäjälle suomalaisia yrityksiä ovat houkutelleet erityisesti suuri markkinapotentiaali ja raaka-ainevarat. Kiinnostusta ovat kuitenkin rajoittaneet erityisesti liiketoimintaympäristön ongelmat, kuten korruptio, raskas byrokraatia sekä usein muuttuva ja toisinaan mielivaltaisesti sovellettu lainsäädäntö. Lisäksi Venäjä nähdään usein taloudellisesti ja poliittisesti monia muita maita epävakampana, mikä lisää investointeihin liittyviä riskejä.

Suomalaiset eivät myöskään ole investoineet Venäjälle kovin paljoa tuotannon ulkoistamiseksi, kuten monille muille kehittyville markkinoille. Tässä suhteessa Venäjän ongelmana ovat erityisesti tuottavuuteen nähden korkeat kustannukset verrattuna muihin kehittyviin markkinoihin. Yritys voi myös joutua tekemään huomattaviakin panostuksia infrastruktuuriin ennen kuin toiminnan aloittaminen on mahdollista. Esimerkiksi logistiikkainfrastruktuurin heikko tila on merkittävä ongelma monille ulkomaisille yrityksille, jotka suunnittelevat etabloitumista Venäjän markkinoille. Tuotannon jakamista rajan molemmin puolin vaikeuttavat myös aikaavievät tullimuodollisuudet, kun komponentteja ja lopputuotteita on vaikea saada liikkumaan sujuvasti rajan yli.⁸

3.2 Venäläiset investoinnit Suomeen

3.2.1 Suorat sijoitukset ja tytäryhtiöt

Venäläisten suorien sijoitusten kanta Suomessa pysyi 1990-luvulla varsin vakaana vajaassa 300 miljoonassa eurossa, mutta 2000-luvulla se kääntyi kasvuun. Suomen Pankin ennakkotietojen pohjalta kanta supistui hieman vuonna 2008, mutta sen arvo oli edelleen 480 mrd. euroa. Vuosittainen suorien sijoitusten nettovirta on vaihdellut 10–60 miljoonan euron välillä lukuun ottamatta viime vuotta, jolloin venäläiset kotiuttivat nettomääräisesti investointejaan Suomesta enemmän kuin koskaan ennen, eli 100 miljoonan euron arvosta. Suomelle Venäjän merkitys investointien lähdeana on vähäinen, sillä 2000-luvulla Venäjän osuus suorista ulkomaisista

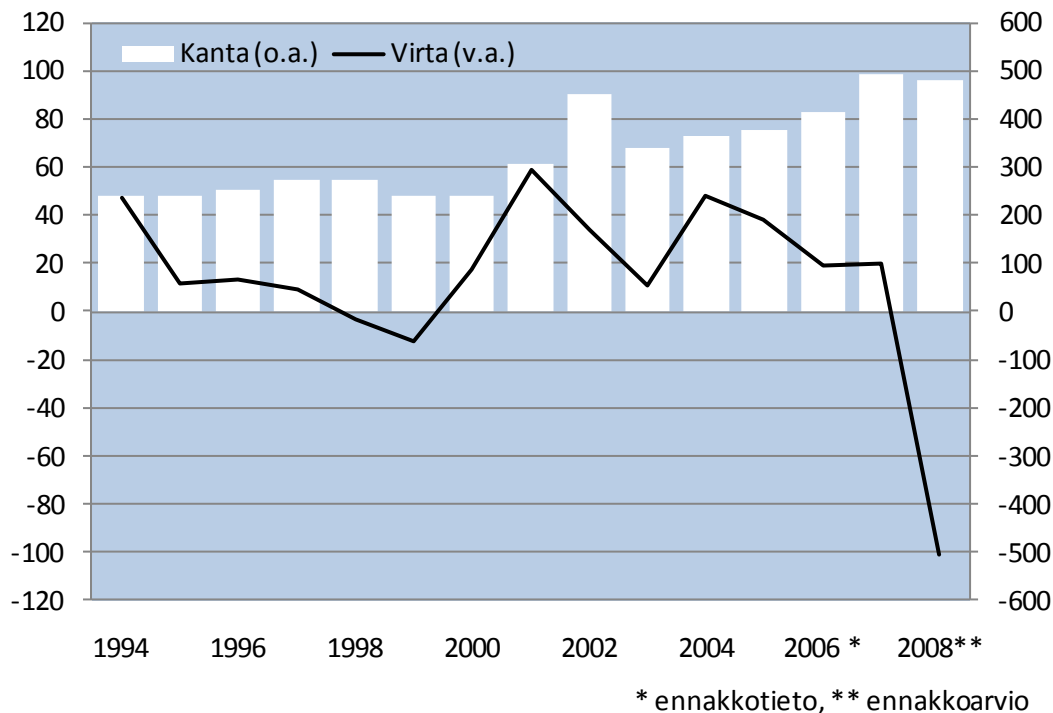
⁶ Esimerkiksi teknologiateollisuudella oli vuonna 2008 ulkomaisissa tytäryrityksissä jo eniten henkilöstöä Kiinassa, yli 40 000 henkilöä ja 15 % koko suomalaisen teknologiateollisuuden ulkomaisten tytäryritysten henkilöstöstä.

⁷ Venäjä oli vuonna 2008 Suomen suurin kauppakumppani vastaten 14:ä prosenttia Suomen kauppavaihdosta.

⁸ Suomalaisyritysten Venäjän markkinoilla viime aikoina kohtaamia ongelmia ovat raportoineet Vuola ym. (2009).

sijoituksista on pysytellyt yhden prosentin tuntumassa. Korkeimmillaan osuus oli neljän prosentin tuntumassa 1990-luvun alkupuolella. Suomi ei myöskään kuulu Rosstatin mukaan Venäjän 10 tärkeimmän investointikohteen joukkoon, vaan tulee vasta mm. Armenian jälkeen.⁹

Kuvio 3. Venäjältä Suomeen suuntautuvien suorien sijoitusten virta ja kanta vuosina 1994–2008, milj. euroa

Lähde: Suomen Pankki.

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa sijaitsevia venäläisiä tytäryhtiöitä oli 27 vuonna 2004. Vuonna 2007 määrä oli noussut 37:ään, mutta venäläisten osuus oli edelleen pieni, sillä kaikkiaan Suomessa oli 2 800 ulkomaista tytäryritystä vuonna 2007. Vuosina 2004–2007 henkilöstön määrä on yli kaksinkertaistunut ja liikevaihto moninkertaistunut. Vuonna 2007 venäläisten tytäryhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto oli lähes 5 mrd. euroa ja niissä työskenteli lähes 2 000 henkilöä. Yritysten lukumäärällä tai henkilöstöllä mitattuna venäläisten tytäryhtiöiden osuus kaikista ulkomaisista tytäryhtiöistä oli prosentin tuntumassa vuonna 2007, kun taas liikevaihdolla mitattuna niiden osuus oli 6 %.

Invest in Finlandin tilastojen mukaan Suomeen on tullut yhteensä 13 uutta venäläistä yritystä vuosina 2005–2008, kun uusia ulkomaisia yrityksiä on yhteensä tullut vajaat 800. Yrityksistä pääosa toimii kaupan ja palveluiden alalla, mutta pari myös tietotekniikassa. Kahdeksan on toteutunut yrityskaupan kautta ja loput uuden yrityksen perustamisena.

⁹ Venäjältä tehdyistä investoinneista suurin osa suuntautuu rahoituksen välityksessä käytettyihin maihin, kuten Kyprokselle, Alankomaihin ja Neitsytsaarille.

3.2.2 Venäläisten vastuuhenkilöiden hallinnoimat yritykset

Laajemman kuvan saamiseksi tässä tarkastelussa hyödynnetään myös VIRKE-tietokannan tietoja. Seuraavassa venäläisy yrityksellä siis viitataan sellaiseen yritykseen, jossa vastuuhenkilönä on Venäjän kansalainen. Vuoden 2009 kesäkuussa näin määriteltyjä venäläisy yrityksiä oli kaupparekisterissä runsaat 2 800. Venäläisy yrityksistä valtaosa on osakeyhtiöitä ja noin viidennes elinkeinonharjoittajia. Pääosa eli 80 % venäläisy yrityksistä toimii palvelualoilla. Selvästi tärkein toimiala on kauppa, mutta monet yrityksistä tarjoavat myös erilaisia asiantuntijapalveluita tai toimivat logistiikan alalla. Sitä vastoin rakennusteollisuudessa toimii vain 10 % ja teollisuudessa 5 % venäläisy yrityksistä. Alueellisesti venäläisy yrityksistä puolet toimii Uudellamaalla ja neljännes Kaakkois-Suomessa. Selvästi muita alueita vähemmän venäläisy yrityksiä on Länsi-Suomessa. Vain vajaasta puolesta yrityksistä on käytettävissä liikevaihtotieto (vuodelta 2007). Sen pohjalta venäläisy yritykset näyttävät olevan varsin pieniä, sillä puolella niistä liikevaihto oli korkeintaan 100 000 euroa.

Varsinaista venäläistä omistusta yrityksissä on kuitenkin vaikeampi tarkastella. Näistä 2 800 yrityksestä noin puolessa vastuuhenkilöinä oli ainoastaan Venäjän kansalaisia, mikä voisi heijastaa myös venäläisomistusta. Ainoastaan venäläisiä vastuuhenkilöitä sisältävistä yrityksistä runsaat 600 oli elinkeinonharjoittajia. Osakeyhtiöitä oli suunnilleen saman verran ja myös osakeyhtiöiden omistajatietojen pohjalta Venäjän kansalaisten omistuksessa oli runsaat 600 yritystä. Osakeyhtiöiden omistajatieto on kuitenkin jouduttu VIRKE-tiedoissa arvioimaan, koska täsmällistä tietoa siitä ei ole. Todellinen lukumäärä lienee jonkin verran suurempi, mutta ilmeisesti ainakin 600–700 Suomessa sijaitsevaa osakeyhtiötä on Venäjän kansalaisen omistuksessa ja lisäksi elinkeinonharjoittajia on suunnilleen sama määrä. Näiden venäläisessä omistuksessa oleviksi tulkittujen yritysten sijainti- ja toimialaprofiili on hyvin samankaltainen kuin edellä käsitelty kaikkien venäläisy yritystenkin profiili.

Kuvaa Suomessa sijaitsevien venäläisy yritysten toiminnasta on pyritty myös täydentämään erilaisilla selvityksillä. Esimerkiksi Ollus (2008) tarkastelee kaupparekisteritietojen pohjalta suurimpia venäläisjohtoisia yrityksiä. Taloudellisesti merkittäviä ovat lähinnä muutamat suurimmat, jotka ovat keskittyneet öljykauppaan sekä muihin raaka-aineisiin. Suurimmat yritykset ovat Teboil, Norilsk Nickel Harjavalta ja autokaupassa toimiva Delta-konserni. Pääosa venäläisjohtoisista yrityksistä on kuitenkin varsin pieniä ja ne keskittyvät lähinnä kaupan ja logistiikan toimialoille Venäjän markkinoita silmällä pitäen. Maahanmuuttajayrittäjyyden näkökulmasta venäläisy yrityksiä ovat tarkastelleet Jumpponen ym. (2009). Tutkimuksessa todetaan, etteivät Suomessa asuvat venäläiset ole erityisen aktiivisia yrittäjiä verrattuna muihin maahanmuuttajiin, mutta heidän erityispiirteekseen havaitaan portfolio- tai sarjayrittäjyys eli samat henkilöt omistavat useampia yrityksiä. Välityskaupan rooli ja venäläisten asiakkaiden tärkeys monille yrityksille tulevat ilmi myös tässä tutkimuksessa.

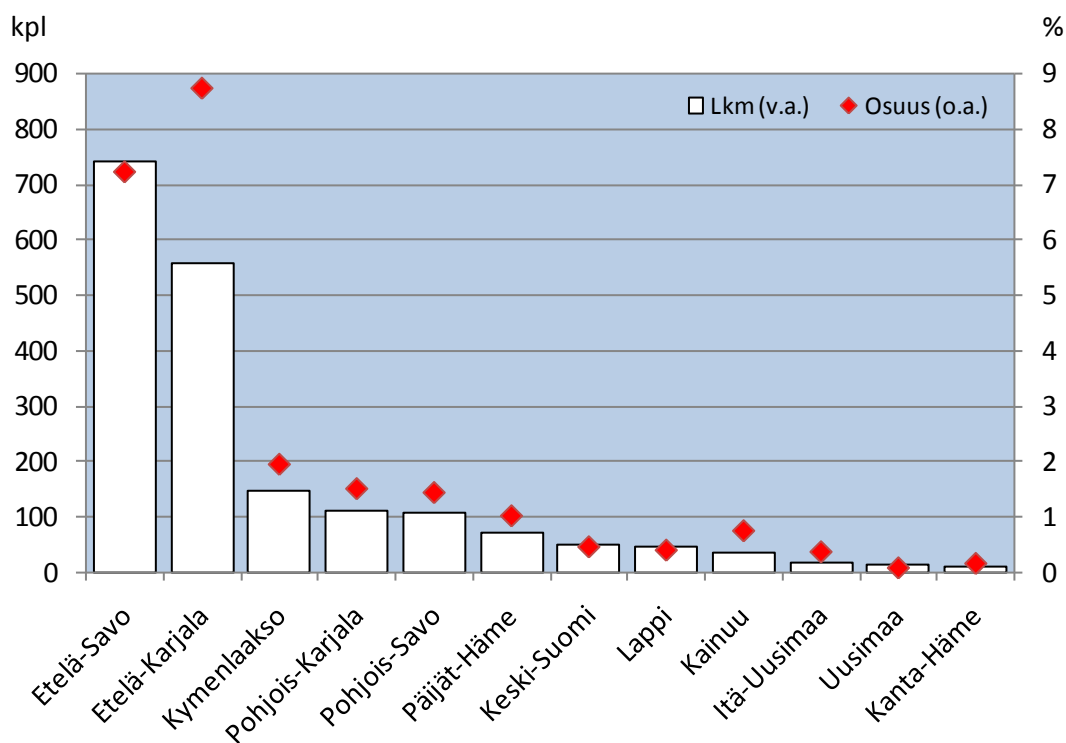
3.2.3 Venäläisten kiinteistökaupat

Venäläisten kiinteistökaupat ovat kasvaneet hyvin voimakkaasti vuosina 2003–2008, mutta kaikista kiinteistökaupoista niiden osuus on yhä hyvin pieni. Kun venäläiset vuonna 2003 ostivat Suomesta vajaat 70 kiinteistöä, oli määrä vuoteen 2008 mennessä noussut lähes 800:an ja yhteenlaskettu arvo 100 miljoonaan euroon. Samalla Venäjän osuus nousi 80 prosenttiin ulkomaalaisten tekemistä kiinteistökaupoista, mutta kaikista kiinteistöostoista osuus vastasi noin prosenttia (sekä lukumäärällä että kauppasummalla mitattuna), sillä Suomessa sijaitsevia kiinteistöjä ostavat lähes ainoastaan suomalaiset. Kaikkiaan venäläiset toimivat ostajana noin 2 000 kiinteistökaupassa vuosina 2003–2008.

Alueellisesti tarkasteltuna venäläisten kiinteistöostot ovat odotetusti keskittyneet lähellä rajaa sijaitseville alueille. Kaikista venäläisten vuosina 2003–2008 ostamista kiinteistöistä lähes 70 % on sijainnut Etelä-Savossa ja Etelä-Karjalassa. Muita tärkeitä alueita ovat olleet Kymenlaakso sekä Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo. Sitä vastoin Länsi-Suomesta venäläiset ovat ostaneet vain muutamia kiinteistöjä. Etelä-Savossa ja Etelä-Karjalassa venäläisten osuus kiinteistöostoista nousi huippuvuonna 2008 lähelle 10 prosenttia, mutta muissa maakunnissa osuus jäi silloinkin alle kahteen prosenttiin.

Venäläisten ostamien kiinteistöjen keskihinta on noussut huomattavasti vuosina 2003–2008 ja selvästi kaikkien kiinteistökauppojen keskihintaa nopeammin. Kun vuonna 2003 venäläisten ostamat kiinteistöt maksoivat keskimäärin 65 000 euroa, oli hinta vuonna 2008 noussut lähes 130 000 euroon. Samaan aikaan kaikkien kiinteistökauppojen keskihinta oli runsaat 100 000 euroa. Kehitys on ollut samantyyppinen myös niillä alueilla, joista venäläiset ovat ostaneet eniten kiinteistöjä. Keskihintavertailuihin täytyy kuitenkin suhtautua suurella varauksella etenkin kaikkien kiinteistökauppojen osalta, koska tilastoon sisältyy hyvin erilaisia kiinteistöjä.

Kuvio 4. Venäläisten kiinteistöostojen kumulatiivinen lukumäärä vuosina 2003–2008 (kpl) ja venäläisten kiinteistöostojen osuus kaikista kiinteistöostoista vuonna 2008 (%) *

Lähde: Maanmittauslaitos.

* Kuvasta puuttuvissa maakunnissa (Varsinais-Suomi, Satakunta, Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa ja Ahvenanmaa) venäläiset ovat ostaneet alle 10 kiinteistöä vuosina 2003–2008.

3.2.4 Suomi venäläisten investointikohteena

Kuten edellä esitellyt tilastot osoittavat, Suomi ei kuulu venäläisten tärkeimpien investointikohteiden joukkoon. Myös Suomen näkökulmasta venäläisten investoinnit ovat olleet varsin vähäisiä vastaten vain murto-osasta Suomeen suuntautuneita ulkomaisia sijoituksia.

Venäläiset yritykset ovat kuitenkin alkaneet laajentua voimakkaammin ulkomaille ylipäänsä vasta viime vuosina maan vaurastumisen myötä. Ulkomaisen laajentumisen etunenässä ovat luonnollisesti toimineet suurimmat yritykset eli erityisesti energia- ja metalliyhtiöt, joilla siihen on myös ollut parhaiten varaa. Energia- ja metalliyhtiöt ovat pyrkineet turvaamaan asemansa kansainvälisillä markkinoilla hankkimalla lähinnä raaka-ainevarantoja ulkomailta. Jossain määrin ne ovat pyrkineet laajentamaan asemiaan myös korkeamman jalostusasteen tuotannossa sekä energiatuotteiden jakelussa, mikä on näkynyt myös investoinneissa Suomeen. Suomessa raaka-aineita on kuitenkin varsin rajallisesti ja myös markkinat ovat pienet, joten maa ei ole ollut venäläisille energia- ja metallijäteille ensisijaisia kiinnostuksen kohteita.

Pienemmät venäläiset yritykset ovat kuitenkin hyödyntäneet liiketoiminnassaan Suomen sijaintia Venäjän ja Länsi-Euroopan välissä. Kaupan, palveluiden ja logistiikan alalle on syntynyt useita venäläisvetoisia pk-yrityksiä, jotka ovat suuntautuneet palvelemaan erityisesti venäläisiä asiakkaita. Viime vuosina venäläisillä yrityksillä on ollut kasvavassa määrin kiinnostusta myös suomalaisen osaamisen hyödyntämiseen Venäjän markkinoilla yritysostojen kautta.

4 Yhteenveto

Maiden rajojen merkityksen hämärtyminen niin rahoitusmarkkinoilla kuin tuotantoketjuissakin on vaikeuttanut huomattavasti kahden maan välisten taloussuhteiden analysointia ja perinteisesti käytettyjen tilastojen tulkintaa erityisesti ulkomaisten investointien, mutta myös esim. ulkomaankaupan osalta (esim. jälleenvienti Suomen ja Venäjän välisessä kaupassa). Investoinneista onkin hyvin vaikea antaa täsmällistä ja yksiselitteistä kuvaa tai varsinkaan tiivistää sitä yksinkertaiseen numeeriseen indikaattoriin. Siksi on hyvä pohtia eri tarkoituksiin parhaiten sopivia tilastoja sekä ottaa niiden tulkinnaassa huomioon niihin liittyvät rajoitukset. Kaikkien edellä tarkasteltujen tilastojen pohjalta voidaan kuitenkin muodostaa varsin selkeä yleiskuva Suomen ja Venäjän välisistä investoinneista.

Suomalaisten yritysten toiminta Venäjällä on lisääntynyt viime vuosina ja suorien sijoitusten kanta on noussut 2,7 miljardiin euroon vuonna 2008. Otettaessa huomioon myös kolmansien maiden kautta Venäjälle tehdyt investoinnit kannan arvo nousee 5,5-6 miljardiin euroon. Suomessa sijaitsevien yritysten venäläisissä tytäryhtiöissä työskenteli yli 20 000 henkilöä vuonna 2006 ja niiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 2 mrd. euroa. Venäläisten tilastojen mukaan maassa oli vuonna 2007 noin 550 suomalaisomisteista yritystä, joista 450 oli suomalaisten enemmistöomistuksessa. Suomalaiset investoinnit ovat suuntautuneet lähinnä jalostusteollisuuteen ja kauppaan, mutta myös rakentaminen ja liike-elämän palvelut ovat tärkeitä toimialoja. Alueellisesti suomalaiset yritykset ovat keskittyneet Luoteis-Venäjälle, mutta Moskovan ja muun Keski-Venäjän merkitys on lisääntynyt viime vuosina. Venäjä ei kuitenkaan ole Suomen tärkeimpien investointimaiden joukossa. Sen osuus vaihtelee 1-5 prosentin välillä riippuen käytetystä indikaattorista. Venäjän näkökulmasta Suomi on viime vuosina noussut 10 tärkeimmän sijoittajamaan joukkoon ja kokoonsa suhteutettuna Suomi on investoinut Venäjälle muita maita enemmän.

Venäläisten yritysten toiminta Suomessa on lisääntynyt selvästi 2000-luvulla edellisestä vuosikymmenestä, mutta viime vuosina ei kasvua juuri ole enää nähty. Vuonna 2008 Venäjän suorien sijoitusten kanta Suomessa oli vajaat 500 miljoonaa euroa. Venäläisiä tytäryhtiöitä

Suomessa on noin 40 ja uusia yrityksiä on viime vuosina perustettu tai ostettu muutama vuosittain. Sitä vastoin Venäjän kansalaisten omistuksessa olevia osakeyhtiöitä on Suomessa ainakin 600–700 ja lähes saman verran elinkeinonharjoittajia. Sellaisia yrityksiä, joissa Venäjän kansalainen on vastuuhenkilönä, on miltei 3 000. Suomessa toimii muutama suuri venäläisyritys, jotka ovat keskittyneet lähinnä energia- ja raaka-ainealoille. Suurin osa venäläisyrittäjäistä on kuitenkin varsin pieniä ja toimii kaupan, logistiikan tai muiden palveluiden alalla keskittyen Venäjän markkinoiden palvelemiseen. Alueellisesti venäläisyrittäjät ovat keskittyneet pääkaupunkiseudulle sekä rajan tuntumaan, erityisesti Kaakkois-Suomeen. Suomi ei ole Venäjän tärkeimpiä investointikohteita ja myös Suomen näkökulmasta Venäjältä tulleet investoinnit ovat varsin vähäisiä, sillä ne vastaavat vain noin prosenttia ulkomaisista investoinneista lähes kaikilla indikaattoreilla mitattuna.

Lähteet

Tilastolähteet

EK: Investointitiedustelu helmikuu 2009.

http://www.ek.fi/www/fi/tutkimukset_julkaisut/2009/Inv tied_2-08.pdf

Invest in Finland: Uudet ulkomaiset yritykset Suomessa.

http://www.investinfinland.fi/presskit/releases2009/en_GB/Tiedote130209/

Maanmittauslaitos: Kiinteistöjen kauppahintatilastot.

http://www.maanmittauslaitos.fi/Julkaisut_ja_asiakirjat/Tilastot/Kauppahintatilastot/

Rosstat: Rossijskij statisticheskij ezhegodnik 2002–2008.

Suomen Pankki:

Suorat sijoitukset.

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/tilastojulkaisut/suomen_maksutase_v/index.htm

Tytäryhtiöt. <http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/tilastojulkaisut/tytaryritykset.htm>

Teknologiateollisuus Ry: Tilastot. <http://www.teknologiateollisuus.fi/fi/palvelut/tilastot-555.html>

Tilastokeskus:

Suomalaiset tytäryhtiöt ulkomailla: <http://www.tilastokeskus.fi/til/stu/index.html>

Ulkomaiset tytäryhtiöt Suomessa: <http://www.tilastokeskus.fi/til/ulkoy/index.html>

Kirjallisuutta

Eklund, Timo ja Karhunen, Päivi (2009). Suomalaisomisteiset yritykset Venäjällä. Helsingin kauppakorkeakoulu, CEMAT Papers 2/2009, Helsinki.

Luettavissa verkossa: <http://www.hse.fi/NR/rdonlyres/82852DD5-898D-48BD-BB84-3061609B0C07/0/SuomalaisyriyksetVen%C3%A4j%C3%A4ll%C3%A4.pdf>

Filippov, Pavel, Sergey Boltramovich, Grigory Dudarev, Danil Smirnyagin, Dmitry Sutyryn ja Hannu Hernesniemi (2005). Investoinnit ja investointiedellytykset Venäjällä. KTM Rahoitetut tutkimukset 8/2005, Kauppa- ja teollisuusministeriö, Helsinki.

Luettavissa verkossa:

[http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/all/A593314F3A193B6CC22570DE0025973D/\\$file/ratu8mos_2005.pdf](http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/all/A593314F3A193B6CC22570DE0025973D/$file/ratu8mos_2005.pdf)

Jumpponen, Jari, Markku Ikävalko ja Boris Karandassov (2009). Venäläisvetoinen yrittäjyys Suomessa. Lappeenranta University of Technology Northern Dimension Research Centre, Publication 55, Lappeenranta.

Luettavissa verkossa:

http://www.lut.fi/fi/nordi/publications/publicationslist/2009/Documents/55_venalaisvetoinen_yrittajyyys_suomessa.pdf

Karhunen, Päivi, Riitta Kosonen, Johanna Logrén ja Kristo Ovaska (2008). Suomalaisyritysten strategiat Venäjän muuttuvassa liiketoimintaympäristössä. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja B-84, Helsingin kauppakorkeakoulu, Helsinki.

Luettavissa verkossa: <http://hsepubl.lib.hse.fi/pdf/hseother/b84.pdf>

Kotilainen, Markku, Ville Kaitila, Mika Widgrén ja Kari Alho (2003). Suomen ja Venäjän taloussuhteiden kehitysnäkymät. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos B 205, Helsinki.

Ollus, Simon-Erik (2008). Venäläinen kapitalismi ja Suomi. EVA-raportti, Helsinki.

Luettavissa verkossa: http://www.eva.fi/files/2293_venalainen_kapitalismi.pdf

Ollus, Simon-Erik ja Heli Simola (2006). Russia in the Finnish Economy. Sitra Report 66, Sitra, Helsinki.

Luettavissa verkossa: <http://www.sitra.fi/julkaisut/Raportti66.pdf?download=Lataa+pdf>

Shlyamin, V.A. (2008). Venäjän muuttuva liiketoimintaympäristö. Venäläis-suomalaisten taloussuhteiden kehitys. Boardman Oy.

Suomen Pankki (2005). Suomen maksutasetta ja ulkomaista varallisuutta kuvaavat tilastot, tuote- ja laatuseloste. Suomen Pankki, Helsinki.

Luettavissa verkossa: <http://www.suomenpankki.fi/NR/rdonlyres/92EB7D95-8BC1-4642-957F-55644BC454AE/0/PiMituose.pdf>

Ulkomaiset yritykset Suomessa (2008). Ulkomaiset yritykset Suomessa Invest in Finlandin, Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen tilastoissa.

Luettavissa verkossa: http://www.suomenpankki.fi/NR/rdonlyres/7C4E2004-26CC-43E8-BDA2-D68703E6B73A/0/IIF_termisto_20080215.pdf

Vuola, Aaron, Selina Kangas, Ari Sormunen ja Leila Vilhunen (2009). Suomalaisyritysten kohtaamat kaupanesteet 2009 ja keinot niiden poistamiseksi. Ulkoasiainministeriö, Kauppapoliittinen osasto.

Luettavissa verkossa:

<http://formin.finland.fi/public/download.aspx?ID=44835&GUID={7CB9D974-BB33-42A4-9840-99265E6FC616}>

Liite 1. Suomen Pankin julkaisemia Suomen ja Venäjän välisiä investointeja kuvaavia tilastoja.

Taulukko 1. Venäjälle ja kaikkiin maihin suuntautuneiden suomalaisten suorien sijoitusten virta vuosina 1995–2008, milj. euroa.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Virta Venäjälle	8	57	62	16	65	54	141
Virta yhteensä	1 100	2 778	4 617	16 759	6 209	26 082	9 354
	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008**
Virta Venäjälle	-26	77	151	93	377	358	579
Virta yhteensä	7 832	-2 020	-869	3 395	3 830	5 593	1 112

Lähde: Suomen Pankki.

* ennakkotieto, ** ennakkoarvio

Taulukko 2. Venäjälle ja kaikkiin maihin suuntautuneiden suomalaisten suorien sijoitusten kanta vuosina 1995–2008, milj. euroa.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Kanta Venäjällä	2	25	63	91	196	314	458
Kanta yhteensä	10 991	13 798	18 505	25 205	33 694	56 001	59 259
	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008**
Kanta Venäjällä	342	374	559	1 097	1 676	2 315	2 702
Kanta yhteensä	60 964	60 213	62 420	69 391	73 051	78 672	82 292

Lähde: Suomen Pankki.

* ennakkotieto, ** ennakkoarvio

Taulukko 3. Suomessa sijaitsevien yritysten venäläisten ja kaikkien ulkomaisten tytäryhtiöiden henkilökunta vuosina 1996–2006, henkilöä.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Henkilökunta Venäjällä	1 047	1 205	352	7 248	6 920	6 300
Henkilökunta yhteensä	137 273	143 531	182 170	256 861	288 087	315 062
	2002	2003	2004	2005	2006*	
Henkilökunta Venäjällä	9 512	7 922	8 367	15 487	20 563	
Henkilökunta yhteensä	332 613	324 527	331 837	350 743	381 764	

Lähde: Suomen Pankki.

* ennakkotieto

Taulukko 4. Suomessa sijaitsevien yritysten venäläisten ja kaikkien ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihto vuosina 1996–2006, milj. euroa.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Liikevaihto Venäjällä	74	144	60	311	471	923
Liikevaihto yhteensä	36 066	45 146	61 747	80 616	111 698	116 667
	2002	2003	2004	2005	2006*	
Liikevaihto Venäjällä	1 003	810	964	1 549	1 970	
Liikevaihto yhteensä	127 559	112 930	118 725	129 601	151 396	

Lähde: Suomen Pankki.

* ennakkotieto

Taulukko 5. Suomeen Venäjältä ja kaikista maista suuntautuneiden suorien sijoitusten virta vuosina 1995–2008, milj. euroa.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Virta Venäjältä	12	14	9	-4	-12	18	59
Virta yhteensä	781	857	1 846	10 915	4 327	9 588	4 170
	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008**
Virta Venäjältä	34	11	48	38	19	20	-101
Virta yhteensä	8 550	2 941	2 276	3 820	6 100	9 024	-2867

Lähde: Suomen Pankki.

* ennakkotieto, ** ennakkoarvio

Taulukko 6. Suomeen Venäjältä ja kaikista maista suuntautuneiden suorien sijoitusten kanta vuosina 1995–2008, milj. euroa.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Kanta Venäjältä	241	254	275	272	241	240	306
Kanta yhteensä	6 206	6 870	8 688	14 101	18 235	26 085	27 312
	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008**
Kanta Venäjältä	449	338	366	378	413	494	482
Kanta yhteensä	32 407	39 792	42 125	46 454	53 583	62 596	63131

Lähde: Suomen Pankki.

* ennakkotieto, ** ennakkoarvio

- 2005
- No 1 Tuuli Koivu: The challenge of choosing an optimal exchange rate regime for China
 - No 2 Jouko Rautava: Is India emerging as a global economic powerhouse equal to China?
 - No 3 Pekka Sutela: EU, Russia, and Common Economic Space
 - No 4 Barbara Bils: What determines regional inequality in China? –A survey of the literature and official data
 - No 5 Laura Solanko and Merja Tekoniemi: To recentralise or decentralise – some recent trends in Russian fiscal federalism
 - No 6 Pekka Sutela: Did Putin's reforms catapult Russia into durable growth?
 - No 7 Pekka Sutela: Finnish trade with the USSR: Why was it different?
 - No 8 Anna Mahlamäki, Laura Solanko, Merja Tekoniemi ja Simon-Erik Ollus: Venäjän keskeiset tuotannonalat 2000-luvulla – sektorikatsaus
 - No 9 Katrin Robeck: Russia's Gas Business – Facts, Challenges and the Road to Reform
 - No 10 Simon-Erik Ollus ja Heli Pyykkö: Suomen ja Venäjän taloussuhteiden viimeaikainen kehitys
 - No 11 Tiina Saajasto: Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen Internet-sivujen käyttäjäkysely 2005
 - No 12 Anna Mahlamäki: Katsaus Venäjän pankkisektoriin
 - No 13 Tiina Saajasto: BOFIT web site user survey 2005
- 2006
- No 1 Tuuli Koivu ja Tapio Korhonen: Kiinan valuuttapolitiikka ja maailman rahoitusepätasapainot
 - No 2 Tuuli Juurikkala, Vesa Korhonen, Simon-Erik Ollus, Pekka Sutela ja Merja Tekoniemi: Kestääkö Venäjän kasvu? – Seminaarijulkaisu: BOFIT Venäjä-tietoisku 8.5.2006
 - No 3 Aaron Mehrotra: India's recent macroeconomic developments
 - No 4 Tuuli Juurikkala and Simon-Erik Ollus: Russian energy sector – prospects and implications for Russian growth, Economic policy and energy supply
 - No 5 Merja Tekoniemi: Venäjän aluepolitiikan uudet tuulet – esimerkkinä Murmanskin alue
 - No 6 Sanna Kurronen: Russian electricity sector – reform and prospects
- 2007
- No 1 Simon-Erik Ollus and Heli Simola: Russia's true imports?
 - No 2 Simon-Erik Ollus and Stephan Barisitz: The Russian Non-Fuel Sector: Signs of Dutch Disease? Evidence from EU-25 Import Competition
 - No 3 Heli Simola: Russia getting closer to WTO membership – what are the practical implications?
 - No 4 Laura Solanko: Vaurastuva ja ikääntyvä jättiläinen – katsaus Venäjän julkiseen sektoriin
 - No 5 Simon-Erik Ollus and Heli Simola: Finnish re-exports to Russia
 - No 6 Seija Lainela, Simon-Erik Ollus, Jouko Rautava, Heli Simola, Pekka Sutela ja Merja Tekoniemi: Venäjän kasvun uudet ehdot
 - No 7 Seija Lainela, Simon-Erik Ollus, Jouko Rautava, Heli Simola, Pekka Sutela ja Merja Tekoniemi: New conditions for growth in Russia
 - No 8 Meri Kulmala ja Merja Tekoniemi: Paikallishallinnon reformi vahvistaa keskushallinnon valtaa Venäjällä – paikalliset taloudelliset kannustimet vähäiset
 - No 9 Simon-Erik Ollus, Heli Simola ja Merja Tekoniemi: Venäjän aluepolitiikka 2000-luvulla - mitä uusi alueluokitus merkitsee
 - No 10 Riikka Nuutilainen: Peilitilastojen antama kuva Venäjän todellisesta tuonnista
- 2008
- No 1 Juuso Kaaresvirta and Tuuli Koivu: China's inflationary pressures and their impact on inflation in euro area
 - No 2 Seija Lainela, Simon-Erik Ollus, Heli Simola ja Pekka Sutela: Venäjä vuoteen 2010 – Katsaus Venäjän talouden lähivuosien haasteisiin
 - No 3 Laura Solanko ja Simon-Erik Ollus: Paljonko kaasua Venäjä pystyy viemään?
 - No 4 Iikka Korhonen ja Laura Solanko: Kazakstanin ulkomaiselle lainanotolle rakentunut kasvu hiipuu
 - No 5 Iikka Korhonen, Seija Lainela, Heli Simola, Laura Solanko ja Pekka Sutela: Medvedevin kauden haasteet
 - No 6 Iikka Korhonen, Seija Lainela, Heli Simola, Laura Solanko and Pekka Sutela: The challenges of the Medvedev era
 - No 7 Heli Simola ja Simon-Erik Ollus: Suomen Venäjän-kaupan yritysrakenne
 - No 8 Juuso Kaaresvirta, Tuuli Koivu, Mikael Mattlin, Aaron Mehrotra, Jouko Rautava ja Pekka Sutela: Katsaus Kiinan talouteen
- 2009
- No 1 Mika Erkkilä, Heli Simola ja Laura Solanko: Venäjän sähkösektorin uudistus
 - No 2 BOFIT Venäjä-ryhmä: Venäjä ja kansainvälinen rahoituskriisi
 - No 3 Richard Connolly: Financial vulnerabilities in Emerging Europe: An overview
 - No 4 Iikka Korhonen, Jouko Rautava, Heli Simola, Laura Solanko ja Pekka Sutela: Venäjä kriisin kourissa
 - No 5 Judith Dean, K.C. Fung and Zhi Wang: Vertical specialization in Chinese trade
 - No 6 Yuri V. Simachev, Andrei A. Yakovlev, Boris V. Kuznetsov, Michael Y. Gorst, Aleksandr V. Daniltsev, Michael N. Kuzyk, Sergey N. Smirnov: Assessment of policy measures to support Russia's real economy
 - No 7 Heli Simola: Suomen ja Venäjän väliset investoinnit